

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Малолюбашанської сільської ради URL: <https://mlubashanska-gromada.gov.ua/>

Нагалка Ганна Петрівна
Спеціаліст юрист Смизької селищної ради
Дубенського району Рівненської області

СИСТЕМА МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Місцеве оподаткування залишається сьогодні важливим інструментом ефективного функціонування як для окремої адміністративно-територіальної одиниці, так і для держави загалом, оскільки саме місцеві податки і збори є складовою частиною податкової системи держави і покликані відповідати інтересам органів місцевого самоврядування, адже є самостійним джерелом доходів місцевих бюджетів. Втім, місцеві податки та збори в Україні на нашу думку поки що де-факто не виконують функції щодо надання їм фінансової автономії. Зокрема, проблема полягає в тому, що законодавчо закріплені місцеві податки і збори та їх ставки не враховують реальних можливостей платників податків, а отже, не виконують такого важливого завдання як здійснення стимулюючої функції. Як наслідок, такі вади негативно позначаються на дотриманні принципів єдності, повноти, достовірності, гласності, наочності бюджетного устрою країни в цілому.

Слід зазначити, що проблеми справляння місцевих податків та зборів в Україні та місцевого оподаткування загалом не могли залишитись поза увагою науковців. Зокрема, саме цій проблематиці присвячені дослідження В. Федосова, С. Юрія, Й. Бескида, О. Василика, І. Лук'яненко, К. Павлюк, В. Прядко [2]. Віддаючи належне напрацюванням перелічених вчених та публікаціям з цієї проблематики інших науковців, слід зазначити, що проблеми формування

доходів місцевих бюджетів за рахунок місцевого оподаткування до цього часу не вирішені, а формування пропозицій щодо шляхів удосконалення адміністрування та стягнення місцевих податків і зборів потребує більш детального вивчення та узагальнення.

За часи незалежності України система місцевого оподаткування неодноразово зазнавала змін. Так, до 2011 року чинним законодавством було визначено 14 видів місцевих податків і зборів, що мали незначний вплив на формування місцевих бюджетів. Територіальні громади існували за рахунок підтримки з державного бюджету. В той час понад 90% місцевих бюджетів були дотаційними.

Після реформування місцевого оподаткування шляхом прийняття у 2011 році Податкового кодексу України та внесенням змін до переліку місцевих податків і зборів, їх кількість скоротилася: з 14 місцевих податків і зборів до п'яти. При цьому було запроваджено податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; єдиний податок, збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності (надалі скасований у 2015 році); збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір. Етап реформування місцевого оподаткування продовжувався і після 2015 року шляхом внесення змін до Податкового кодексу України [1, с. 66].

Однак, і в теперішніх умовах, на нашу думку, створена система місцевого оподаткування все ще не забезпечує фінансову автономію та незалежність місцевого оподаткування [3]. Надзвичайно цікавими та актуальними в умовах сьогодення є пропозиції по вдосконаленню місцевого оподаткування, які запропонувала Асоціація міст України. Так, ці пропозиції можна визначити трьома напрямками.

Перший напрям – скасувати пільги зі сплати місцевих податків і зборів, встановлені державою, зокрема, для гірничодобувних підприємств, платників єдиного податку, на лінії зіткнення:

- передати повноваження щодо встановлення таких пільг виключно органам місцевого самоврядування;

- відновити індексацію нормативної грошової оцінки земель;
- спростити регуляторні процедури при встановленні місцевих податків та зборів;
- спростити процедури подання інформації про встановлені місцеві податки і збори податковим органам.

Другий напрям – розширення бази оподаткування податком на нерухоме майно. Додатково до даних реєстру речових прав на нерухоме використовувати дані муніципальних реєстрів, які включатимуть інформацію про нерухоме майно, не зареєстроване в реєстрі речових прав.

Третій напрям – завершення адміністративно-територіальної реформи і формування спроможного місцевого самоврядування шляхом повної передачі повноважень органам місцевого самоврядування адміністрування податків та зборів, що зараховуються до місцевих бюджетів [5].

Серед основних проблем сьогодні є невміння місцевих органів влади реалізувати прихований податковий потенціал та ефективно регулювати економічну діяльність на місцях, а непрозорість в адмініструванні окремих податків призводять до недовикористання наявних можливостей оподаткування. Внаслідок значного обсягу тіньової діяльності та зайнятості поза увагою фіскальних органів залишаються персональні доходи громадян, підприємницька діяльність незареєстрованих суб'єктів господарювання малого та середнього бізнесу. Зокрема, йдеться про втрати бюджету від недоотриманого збору за запровадження окремих видів підприємницької діяльності та єдиного податку; невикористання туристичного потенціалу, що знаходиться у тіньовому секторі економіки – туристичного збору [4].

Таким чином, вищезазначені тези та постановка проблеми досліджуваного питання потребують постійного обговорення та розвитку в наукових та законодавчих колах для того, щоб мати все більше реальних можливостей бути втіленими та реалізованими в законодавство, а головне для стабільності наповнення місцевих бюджетів від справляння місцевих податків та зборів. Важливим є те, що запровадження запропонованих напрямів місцевого

оподаткування вирішуватиме не лише фінансові питання, які будуть сприяти розширенню фінансової автономії органів місцевого самоврядування, але й складні соціально-економічні та екологічні проблеми, які наявні на територіях адміністративно-територіальних одиниць країни.

Тому загалом існує нагальна потреба реформування місцевих податків і зборів, щоб вони стали найвагомим джерелом доходів у місцевих бюджетах, яким вони є у розвинених демократичних країнах, а напрямами вдосконалення системи місцевих податків і зборів можна вважати: в першу чергу вдосконалення механізму адміністрування податку на нерухомість, розширення місцевої податкової бази за рахунок зменшення масштабів ухилення від оподаткування, здійснення оптимізації податкових пільг, оновлення правового регламентування справляння місцевих податків і зборів.

Список використаних джерел:

1. Болотова Г. Д. Щодо питання про шляхи вдосконалення оподаткування на регіональному рівні. Серія: Право. 2016. № 3(53). С. 65–69.
2. Боровик П. М., Гузар Б. С., Приблуда О. О. Роль місцевого оподаткування у формуванні дохідної бази локальних бюджетів. Ефективна економіка. 2013. № 12.
3. Малиняк Б. Недоліки планування бюджетів об'єднаних територіальних громад органами місцевого самоврядування та шляхи їх усунення. Фінанси України. 2019. № 5. С. 79–96. URL: <https://doi.org/10.33763/finukr2019.05.079>.
4. Кучабський О., Гончаренко М. Розвиток системи місцевого оподаткування в Україні. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2012-3/doc/4/01.pdf>.
5. Офіційний веб-сайт Асоціації міст України. URL: <https://www.auc.org.ua/>